

Nr 152.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen om beviljande av medel till bestridande av Sveriges andel i kostnader för Nationernas förbund; given Stockholms slott den 4 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av nedanstående utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF

Herman Wrangel.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON.

Herr ministern för utrikes ärendena anförde:

Under punkt 6 av tredje huvudtiteln i propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1921 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde varda riksdagen förelagd, för bestridande av Sveriges andel i kostnader för Nationernas förbund å berörda tilläggsstat såsom förslagsanslag, högst, beräkna ett belopp av 773,000 kronor.

Jag anhåller nu att få anmäla detta ärende.

Härvid tillåter jag mig att först lämna en kortfattad redogörelse för beskaffenheten av de utgifter, som uppkomma för förbundet.

Dessa utgifter indelas i fem grupper, nämligen direkta utgifter, indirekta utgifter, utgifter för kapitalkonto, anslag för bildande av en

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 129 häft. (Nr 152.) 1

kassafond för bestridande av löpande utgifter samt utgifter för internationella arbetsorganisationen.

De direkta utgifterna avse sekretariatets verksamhet. Hit höra alltså utgifter för avlöning, rese- och flyttningssättning åt personalen, för sekretariatets anordningar vid förbunds församlingens sessioner, vidare löpande utgifter för förbundets byggnader m. m. samt kanslikostnader.

Till belysning av förutsättningarna för utgifterna till avlöning åt sekretariatets personal må nämnas, att densamma, enligt vad offentliggjorda handlingar utvisa, består av följande tjänstemän med för envar av dem nedan angiven avlöning i guldfrancs, nämligen en generalsekreterare 200,000 jämte fri bostad, en biträdande generalsekreterare 100,000, två generalundersekreterare, vardera 80,000; *å avdelningarna* åtta direktörer, varav sex 50,000 och två 40,000, trettiosju ledamöter, varav två 40,000, en 26,000, fem 24,000, tretton 20,000, tre 18,000, fem 16,000, två 14,000, fem 12,000 och en 10,000, vidare två chefer för generalsekreterarnes kanslier den ene 20,000, den andre 12,000 samt två sekreterare, vardera 12,000 och fyra privatsekreterare, vardera 10,000; *å kansliet* sex sekreterare eller arkivarier, varav tre 10,000, en 9,000, en 8,000 och en 7,000, tjugoen biträdande sekreterare och stenografer, varav en 8,840, sex 8,320, sju 7,800 och sju 7,300; *i övrigt* fyra intendent, varav en 20,000, en 14,000, en 9,000 och en 9,600 (franska francs); tolv bibliotekstjänstemän, varav en 20,000, två 13,000, två 9,000, en 8,000, en 7,300, tre 7,000 och två 5,720, tre kameraltjänstemän, varav en 14,400, en 14,000 och en 7,300, tio tolkar och översättare, varav en 24,000, en 14,000, fem 12,000, två 10,000 och en 9,000, två redaktionstjänstemän, varav den ene 20,000 och den andre 14,000, en tjänsteman för anskaffande av skrivmaterialier o. s. v. 8,000, en föredragande stenograf 11,000, sex tjänstemän för distributionsverksamheten, varav en 14,000, en 10,000, en 9,000, två 5,720 och en 3,120; trettiofem stenografer och maskinskrivare, varav en 10,000, två 8,400, tolv 7,300, femton 6,760, tre 6,440 och två 5,720, fjorton tjänstemän för registrering, varav en 20,000, en 14,000, en 10,000, två 8,000, fyra 7,800, två 7,300, två 5,720 och en 4,680, en korrekturläsare 9,000 och tolv tjänstemän för dublicering, varav en 10,000, en 6,760, två 6,240 och åtta 5,720. Härtill komma kostnaderna för vakt- och andra betjante.

I detta sammanhang kan för fullständighetens skull nämnas, att sekretariatet är organiserat på följande avdelningar, nämligen administrativa avdelningen (för frågor om administrationen av vissa områden t. ex. Saarbäckenet och Danzig samt rörande nationella minoriteters rätt); ekonomiska och finansiella avdelningen; upplysningsavdelningen; avdelningen för överinseende över internationella byråer; juridiska avdelningen;

mandatavdelningen; politiska avdelningen; sociala avdelningen samt avdelningen för samfärdsel- och transiteringsfrågor. Avdelningen för överinseende över internationella byråer ledes av den ene generalundersekreteraren, under det att direktörerna stå i spetsen för de övriga avdelningarna.

Vad beträffar utgifterna för personalens resor m. m. må erinras därom, att tjänstemän tillhörande förbundssekretariatet ofta måste beordras att deltaga i sammanträden med internationella kommissioner utom Genève. Särskilt hava ledamöterna å den avdelning av sekretariatet, som handlägger transiteringsfrågor, att bevista sammanträden med de flodkommissioner, vilka inrättats flerstädes i Europa. Ävenså måste kontrollen över tillämpningen av bestämmelserna om nationella minoriteters rätt beräknas påkalla resor till avlägsna länder.

De utgifter, som uppkomma för sekretariatet med anledning av förbundsförsamlingens sammanträden, avse huvudsakligen provisorisk förstärkning av personalen i vad angår tolkar och översättare, maskinskrivare samt tjänstemän för distribution av handlingar och trycksaker.

Till utgifterna för förbundets byggnader, vilka i första hand avse underhåll och reparationskostnader, ansluta sig kostnaderna för byggnadernas uppvärmning och belysning, lokaltelefon, underhåll och drift av en autoomnibus, brandförsäkringsavgifter o. s. v.

Kansliutgifterna innefatta kostnaderna för skrivmaterialier, tryckning, post- och järnvägsförsändelser, telegram och prenumerationsavgifter.

Gruppen *indirekta utgifter* avser sådana utgifter, som uppkomma för andra förbundet underställda organ än Arbetsorganisationen.

Med avseende härå bör uppmärksammas, att tillämpning ännu ej ägt rum av bestämmelsen i art. 24 förbundsakten, enligt vilken alla internationella byråer, som vid aktens ikraftträdande voro upprättade genom allmänna fördrag, skola, under förutsättning av de fördragsslutande staternas samtycke, ställas under förbundets ledning. Emellertid måste ju uppenbarligen tillses, att så snart ett sådant underställande äger rum, förbundet förfogar över medel att gälda härav föranledda kostnader.

Däremot har givetvis tillämpats föreskriften i samma artikel, att nyssnämnda bestämmelse skall äga motsvarande giltighet beträffande alla de byråer och kommissioner för ordnande av frågor av mellanfolkligt intresse, som efter fördragets ikraftträdande kunde komma att upprättas. Förbundsrådet äger i varje fall föreskriva, att kostnaderna för byrå eller kommission, som ställts under förbundet, skola ingå i sekretariatets utgifter. Nu hava bestämmelser träffats, varigenom till gruppen indirekta utgifter härföras kostnaderna för följande organ, nämligen organisationen för samfärdsel- och transiteringsfrågor, vidare de organ för ekonomiska och

finansiella frågor, som skapats i anslutning till finanskonferensens i Bryssel arbeten, statistiska kommissionen, permanenta rådgivande kommissionen för frågor rörande land-, sjö- och luftvapnen, doktor Nansens byrå för frågor om hemsändande av krigsfångar, kommissionen för undersökning av förhållandena i Armenien beträffande kvinnor och barn, centralbyrån för övervakning av handeln med vapen, den fasta mellanfolkliga domstolen, fasta mellanfolkliga byrån för hälsovårdsfrågor, ständiga mandatkommissionen, internationella blockadkommissionen samt organisationen för övervakning av handeln med opium och för bekämpande av handeln med kvinnor och barn.

Slutligen böra till gruppen indirekta utgifter hänföras kostnaderna för icke permanenta internationella administrativa kommissioner och kommissioner för frågor om nationella minoriteters rätt, för vilka båda slag av organ utgifterna skola förskjutas av förbundet, men slutligen gäldas av de i vederbörande frågor omedelbart intresserade makterna.

Vad därefter angår gruppen *utgifter för kapitalkonto*, hava dessa givetvis övervägande karaktären av engångskostnader.

Rörande underlaget för de närmast förekommande utgifterna av ifrågavarande natur må erinras om det beslut, varigenom förbundet för ett belopp ev 5,500,000 schweiziska francs förvärvat en fastighet i Genève erbjudande tillräckliga lokalutrymmen för sekretariatet och de kommissioner, som arbeta i staden, ävensom för förbundsrådet vid dess sammanträden och för specialkonferenser. Till samma utgiftsgrupp räknas kostnaderna för inköp av inventarier till byggnaderna samt kostnaderna för bibehållande av inköpsrätt under tre år till vissa angränsande fastigheter, vilka anses inom nämnda tid kunna bli erforderliga för förbundet. Hit skulle också utgifterna för det planerade anordnandet av eget tryckeri för förbundet höra.

Beträffande *kostnaderna för bildande av en kassafond för löpande utgifter* må framhållas, att väsentliga anledningen till beslutet om inrättande av en sådan fond varit önskvärdheten att förbundet under alla förhållanden må hava till sitt förfogande nödiga medel för bestridande av löpande utgifter. Ordningen för anslagsbeviljande inom de olika staternas parlament medför i åtskilliga fall, att staternas bidrag till förbundets kostnader inflyta, sedan den av förbundet fastställda betalningsterminen utgått, eller oregelbundet. Att fylla härav föranledd brist genom upplåning mot ränta skulle ställa sig ofördelaktigt. Oförutsedda utgifter få allenast i mån de äro indirekta och hava natur av förskott, bestridas från nämnda fond. Övriga sådana utgifter hänföras till de båda första utgiftsgrupperna, och för dem äro anvisade särskilda medel.

Vad till sist angår *utgifterna för arbetsorganisationen*, avse dessa till största delen den internationella arbetsbyrå samt verksamhet i anslutning till densamma. Något över hälften av de årligen återkommande utgifterna avse för närvarande avlöning och reseogtgörelser åt byråns personal. Densamma utgöres av en direktör, två avdelningschefer, fyra chefer för underavdelningar, sex chefer för tekniska tjänstegrenar, sex souschefer å underavdelningarna, femtiotre redaktörer, tjugufyra sekreterare och åttiosex skrivbiträden och vaktbetjante.

I fråga om de till förbundet anslutna staternas deltagande i förbundets utgifter, innehåller förbundsakten som bekant stadgandet att utgifterna för sekretariatet fördelas mellan förbundets medlemmar i samma förhållande, som fastställts beträffande kostnaderna för Världspostföreningens internationella byrå. I Versaillesfördraget bestämmes dessutom, att medel till bestridande av Arbetsorganisationens verksamhet skola av Nationernas Förbunds generalsekreterare tillhandahållas arbetsbyråns direktör av förbundets tillgångar. Byråns direktör är ansvarig inför generalsekreteraren för användningen av sålunda tillhandahållna medel.

Enligt nu gällande norm för kostnadernas fördelning indelas de till förbundet anslutna staterna i sju klasser, av vilka var och en skall bidra till täckande av kostnaderna i förhållande till ett visst antal enheter. Indelningen i klasser har skett med hänsyn till vederbörande länders ytvidd och folkmängd. Även om ett dylikt system kunnat finnas praktiskt, när det gäller utgifter av så jämförelsevis obetydlig storlek som världspostförningens, 125,000 francs, är det uppenbart att dess tillämpning ifråga om större utgifter kan medföra resultat, som ej överensstämmer med billighetens fordringar. Sålunda är exempelvis den andel Sydafrikanska unionen med en vit befolkning av 1,500,000 har att gälda lika stor som Storbritanniens och Frankrikes andelar.

I betraktande härav och för att åstadkomma en fördelningsgrund, som i rimlig mån tager hänsyn till vederbörande länders förmögenhetsställning m. m. har nedsatts en särskild kommitté med uppgift att utarbeta förslag i sådant syfte. Därest en ny fördelningsgrund antages, komma de stater, som för finansåret 1921 guldit större belopp än med tillämpning av nämnda fördelningsgrund skolat framgå, att tillgodonjuta motsvarande avdrag å sin andel för år 1922 och vice versa.

Vad beträffar de belopp, som Sverige redan guldit av förbundets kostnader, må erinras därom, att 1920 års riksdag å tilläggsstat för samma år anvisade ett förslagsanslag, högst, å 180,000 kronor samt att Kungl. Maj:t den 22 oktober samma år beslöt utbetalning av ett ytter-

ligare belopp av 198,360 kronor, att bestridas av det vid sidan av huvudtitlarna uppförda förslagsanslaget för oförutsedda utgifter. Det förra beloppet avsåg kostnaderna från början av förbundets verksamhet till utgången av mars 1920, men befanns, sedan definitiv uträkning av den på Sverige belöpande andelen för berörda räkenskapsstermin ägt rum, förslå till gäldande av Sveriges bidrag även för påföljande april, maj och juni månader. Nyssnämnda belopp 198,360 kronor motsvarande 200,000 guldfrances, avsåg perioden juli—december 1920, för vilken emellertid, på sätt i propositionen om 1921 års tilläggsstat framhållits, ytterligare erfordras ett belopp av 101,000 kronor motsvarande 113,800 guldfrances.

Det torde böra anmärkas att granskning av räkenskaperna för perioden från början av förbundets verksamhet intill slutet av mars 1920 och för perioden april—juni samma år har ägt rum och vunnit förbundsförsamlingens godkännande.

Räkenskaperna för perioden juli—december 1920 äro för närvarande föremål för granskning.

Den budget, som av församlingen fastställts för innevarande år, har uppställts med tillgodogörande av dittills vunna erfarenheter och torde i sina huvuddrag bliva normerande för framtida budgeter. Sammanförd efter huvudrubriker ter den sig sålunda:

Utgifter.		Guldfrances	Inkomster.		Guldfrances
A. Allmänna utgifter för förbundet.					
1. Direkta utgifter = löpande utgifter för sekretariatet	(art. 6 i förbundsakten)	6,565,000	1. Bidrag till ordinarie onkostnader . .		10,350,000
2. Indirekta utgifter under förbundets kontroll		3,785,000	2. Ordinarie bidrag för Arbetsorganisationen		7,010,000
3. Utgifter å kapitalkontot		2,000,000	3. Extra bidrag till kapitalkontot . . .		2,000,000
4. Saldo avsett att bilda kassafond för bestridande av löpande utgifter		1,890,000	4. Extra bidrag till kassafonden för löpande utgifter		1,890,000
B. Arbetsorganisationen.					
5. Beräknade utgifter		7,000,000			
		Summa 21,250,000			Summa 21,250,000

De största posterna å budgeten äro:

under rubriken »Direkta utgifter» 4,400,000 för löner, arvoden och traktamenten åt sekretariatet och övrig personal, 750,000 för församlingens session i Genève, 550,000 för kanslikostnader, 219,420 för löpande

utgifter och underhållskostnader för förbundets byggnader samt 150,000 för rese- och flyttningsskostnader;

under rubriken »Indirekta utgifter» 760,000 för ekonomisk och finansiell organisation, 650,000 för fast mellanfolklig domstol, 500,000 för organisation för samfördsel- och transiteringsfrågor, 500,000 för oförutsedda utgifter, särskilt undersökningskommissioner etc. (att godkännas av Rådet), 400,000 för fast mellanfolklig byrå för hälsovårdsfrågor, 200,000 för permanenta rådgivande kommissionen för frågor rörande land-, sjö- och luftvapnen samt 150,000 för d:r Nansens byrå för hemsändande av krigsfångar;

under rubriken »Utgifter å kapitalkontot», i schweiziska francs, 500,000 för andra och 500,000 för tredje avbetalningen å köpeskillingen för förbundets fastighet i Genève, 500,000 för inventarier, 250,000 för eventuellt anordnande av ett tryckeri och 235,000 för inköp av böcker etc. till biblioteket.

Med avseende å budgeten må vidare anmärkas, att hädanefter minst tre månader före församlingens årliga session, generalsekreteraren skall för rådet framlägga förslag till förbundets allmänna budget för följande år med bifogande av förslag till budgeter för Arbetsbyrån och förbundets övriga organisationer, upprättade av dessa organisationer, ävensom detaljerade förklaringar och förteckningar över funktionärer, angivande deras löner och andra förmåner samt deras nationalitet. Detta budgetförslag med bilagor skall samtidigt översändas till varje förbundsmedlem.

Det åligger rådet tillse, att budgeten, sådan den av rådet godkänts, ävensom därtill hörande bilagor överlämnas till förbundsmedlemmarna senast en månad före församlingens årliga session.

Sedan budgeten av församlingen godkänts med eller utan ändringar berättigar den till verkställande av utbetalningar intill de belopp, som däri fastställts för de olika ändamålen och verksamhetsgrenarna. Med hänsyn till det organisatoriska läget under innevarande år gäller emellertid, att överföringar från en anslagspost till en annan inom samma huvudavdelning kunna ske efter särskilt beslut av rådet, vilket beslut ofördröjligen skall meddelas varje förbundsmedlem; denna bestämmelse har dock uttryckligen angivits icke innebära någon precedens.

Vid varje års början skall rådet tillförsäkra sig bistånd av revisorer i tjänst hos någon regering bland förbundets medlemmar. Revisorerne hava att minst tre månader före församlingens årliga session till rådet, resp. arbetsorganisationens överstyrelse avgiva berättelse angående räkenskapernas och bokföringens tillstånd, vilka berättelser skola meddelas

varje förbundsmedlem. Sedan generalsekreteraren underställt församlingen samtliga räkenskaper, fattar densamma definitivt beslut angående räkenskaperna över inkomster och utgifter.

Slutligen må nämnas, hurusom meningen är att genom en särskild kommitté med avseende å både förbundssekretariatet och arbetsbyrån undersöka allt vad rör personalens organisation och arbetsmetoder, effektivitet, antal, löner och andra förmåner ävensom hela organisationens allmänna kostnader samt varje annat förhållande, som kan möjliggöra för församlingen att bilda sig ett sakligt omdöme i ämnet. Kommitténs arbete är avsett att vara slutfört i så god tid, att betänkandet kan hinna överlämnas till förbundsmedlemmarna senast den 1 nästkommande juni.

Av vad jag sålunda anfört torde framgå, att numera åtgärder vidtagits för vinnande av en mera rationell reglering av förbundets hushållning. De bidrag till förbundets kostnader, som det nu åligger Sverige att bestrida, utgöras av dels ovannämnda mot 113,800 guldfrances svarande restbelopp 101,000 kronor för räkenskapsterminen juli—december 1920 dels ock, enligt meddelande av förbundets generalsekreterare, 625,000 guldfrances, motsvarande 556,000 kronor, för budgetsperioden 1921. Av riksdagen torde således nu böra för ändamålet äskas 657,000 kronor, vilket belopp med 116,000 kronor understiger vad tidigare beräknats.

Jag får sålunda hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att å tilläggsstat för år 1921 *till bestridande av Sveriges andel i kostnader för Nationernas förbund* anvisa ett förslagsanslag, högst, å 657,000 kronor.

Till vad ministern för utrikes ärendena sålunda hemställt, därom övriga närvarande statsrådsledamöter förenade sig, täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet

Svante Hellstedt.